

บทความวิชาการ

อิทธิพลการแต่งกายสตรีตะวันตกที่มีต่อรูปแบบเครื่องแต่งกายสตรีไทย
ในละครพูดสมัยรัชกาลที่ 6

"The Influence of Western Female Clothing on the Style of Thai Female
Clothing in Spoken Dramas during the Reign of King Rama VI"

อภิรักษ์ สารภี¹ และ ดิฐดา นุชบุษบา²

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ : 30 มิ.ย. 2566

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ : 21 ก.ค. 2566

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 20 พ.ย. 2566

บทคัดย่อ

อิทธิพลการแต่งกายสตรีตะวันตกเป็นอิทธิพลที่ทำให้การแต่งกายของสตรีทั่วโลกถูกการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย ซึ่งจะสามารถแบ่งออกเป็นช่วงของปี ค.ศ. และจะมีชื่อยุคของเครื่องแต่งกายกำกับตามยุคสมัย โดยมีปัจจัยต่าง ๆ เช่น เหตุการณ์บ้านเมืองที่สำคัญ สงครามโลก หรือความเปลี่ยนแปลงผ่านทางด้านแฟชั่นของผู้ออกแบบที่เป็นตัวแปรในการแบ่งการแต่งกาย อิทธิพลการแต่งกายของสตรีตะวันตกจึงถูกจัดให้เป็นโครงสร้างทางวัฒนธรรมของการแต่งกายที่สะท้อนเรื่องราวในยุคสมัยนั้นได้ดี ยุคสมัยการแต่งกายสตรีตะวันตกที่ได้รับความนิยมมากที่สุดได้แก่การแต่งกายยุคสมัยวิกตอเรียน ยุคสมัยเอ็ดเวิร์เดียน ยุคสมัยทวินส์ ยุคสมัยอาร์ตเด็คโค เพราะถือว่าเป็นยุคที่รุ่งเรืองของการแต่งกายสตรีตะวันตกมากที่สุด ที่สำคัญอิทธิพลการแต่งกายของสตรีตะวันตกยังกระจายตัวไปทั่วทุกภูมิภาคของเอเชีย ทำให้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบเครื่องแต่งกายสตรีในราชสำนักสยาม และรูปแบบเครื่องแต่งกายสตรีไทยในละครพูดสมัยรัชกาลที่ 6 ทั้งการนำเครื่องแต่งกายสตรีตะวันตกมาประยุกต์ใช้อย่างไร เกิดตัดทอนเสื้อผ้าบางส่วนและดัดแปลงให้เข้ากับเครื่องแต่งกายไทย การใช้สีของเสื้อผ้าเครื่องแต่งประดับ สิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นที่น่าสนใจต่อการศึกษาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับการแต่งกายของการแต่งกายในละครพูดปัจจุบันตามวัตถุประสงค์ในเรื่องของอิทธิพลการแต่งกายสตรีตะวันตกที่มีต่อรูปแบบเครื่องแต่งกายสตรีไทยในละครพูดรัชกาลที่ 6

คำสำคัญ: อิทธิพลสตรีตะวันตก, รูปแบบเครื่องแต่งกายสตรีไทย, ละครพูดสมัยรัชกาลที่ 6

Abstract

The influence of Western women's clothing is an influence that causes women's clothing around the world to change in each era. Which can be divided into periods of the year and will have the name of the era of clothing according to the era. With various factors such as Important political events, world wars, or changes in the fashion of the designer that translate into the division of dress. The influence of Western women's clothing has therefore been classified as a cultural structure of clothing that reflects the stories of that era well. The most popular

¹ อาจารย์ สาขาวิชาสื่อสารการแสดง มหาวิทยาลัยศรีปทุม ขอนแก่น

period of western women's clothing was the Victorian era. The Edwardian era, the Teens era, and the Art Deco era are considered to be the most prosperous eras of western women's clothing. Importantly, the influence of Western women's clothing has spread throughout all regions of Asia. This had an impact on the style of women's clothing in the Siamese court and the style of Thai women's clothing in spoken dramas during the reign of King Rama VI, including how Western women's clothing was applied. Some of the clothes were cut down and modified to fit Thai clothing. Use of clothing colors and decoration. These are interesting issues to study in order to apply them to the dress of current spoken dramas for the purpose of the influence of Western women's dress on women's clothing styles. Thai in the drama talks about King Rama VI

Keywords: Western women's influence, Thai women's clothing styles, spoken drama during the reign of King Rama VI

บทนำ

การแต่งกายสามารถสะท้อนเรื่องราวในอดีตและปัจจุบันได้เป็นอย่างดี เพราะการแต่งกายเป็นเครื่องแบบภายนอกที่สามารถพบเห็นได้ชัดเจนและบ่งบอกเรื่องราวของผู้ถูกสวมใส่ได้เป็นอย่างดีว่าบุคคลเหล่านั้นมีพื้นฐานสถานะ อาชีพ เพศ หรือชั้นยศ ในอดีตว่าเป็นอย่างไร สิ่งเหล่านี้สามารถพบเห็นได้ด้วยตาเปล่าจากการแต่งกาย (พวงผกา คุโรวาท, 2540) การแต่งกายไม่ได้เพียงแต่ให้ผู้สวมใส่เกิดความงดงามหรือเป็นสิ่งที่ดึงดูดเพศตรงข้ามให้มาสนใจแต่ยังสามารถบ่งบอกได้ถึงแนวความคิดสร้างสรรค์ของผู้สร้างและนักออกแบบเครื่องแต่งกาย ซึ่งจะเพิ่มเติมในส่วนของคุณบวชนิยมประเพณี สังคม วัฒนธรรมท้องถิ่นหรือความนิยมของคนในสมัยนั้นเข้าไปในการแต่งกาย ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในด้านการคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้การสร้างสรรค์การแต่งกายนั้นอาจจะเกิดขึ้นใหม่โดยอิสระ ดัดแปลงมาจากเครื่องแต่งกายที่นิยมอยู่ในขณะนั้นหรือ จะเป็นการได้รับความนิยมในอดีตและถูกปรับเปลี่ยน เปลี่ยนแปลง ตัดทอนรูปแบบ เหมือนกับการแต่งกาย ตะวันตก (จารุพรรณ ทรัพย์ปรุง, 2543)

การแต่งกายสตรีตะวันตกเป็นการแต่งกายที่มีเอกลักษณ์ งดงาม ชับช้อน และพิถีพิถันในการตัดเย็บเป็นอย่างมาก ทำให้เกิดอิทธิพลในรูปแบบของการแต่งกายตะวันตกแผ่กระจายออกไปทั่วทุกมุมโลก เกิดกระแสนิยมและกลายเป็นวัฒนธรรมแฟชั่นของการแต่งกายสตรี ผู้นำ หรือเชื้อพระวงศ์บางประเทศได้นำ รูปแบบการแต่งกายสตรีตะวันตกไปประยุกต์ใช้กับการแต่งกายพื้นเมืองของตน และสามารถผสมผสานออกมาได้อย่างลงตัวงดงาม บางประเทศแต่งเลียนแบบได้เสมือนของจริง ซึ่งอิทธิพลการแต่งกายสตรีตะวันตกถูกปรับเปลี่ยนอยู่เสมอไปตามยุคสมัย และบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

สยามเองได้รับอิทธิพลจากการแต่งกายของสตรีตะวันตก โดยเฉพาะในแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 เป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงสังคม และวัฒนธรรมครั้งใหญ่ ต่อเนื่องจากแผ่นดินของสมัยรัชกาลที่ 5 พระราชวงศ์ ขุนนาง รวมทั้งสามัญชน เริ่มเข้าพระทัย และยอมรับการแพร่หลายของวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังเป็นพระเจ้ากรุงสยามพระองค์แรกที่ทรงสำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ การเปิดกว้างและยอมรับจึงมีมากขึ้น ลุทธิ อุตมะ (2559) ได้อธิบายไว้ว่า การแต่งกายสตรีของสยามในราชสำนักสมัยรัชกาลที่ 6 ได้รับอิทธิพลการแต่งกายสตรีตะวันตกมาปรับใช้ เห็นได้จากรูปแบบเครื่องแต่งกายของสตรีในละครพูด

ซึ่งละครพูดเป็นละครที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวนำแบบอย่างมาจากละครตะวันตก กล่าวได้ว่า พระองค์ทรงเป็นผู้พระราชทานกำเนิดละครพูดครั้งแรกในประเทศไทย หรือบิดาแห่งการละครพูด ซึ่งพระองค์ได้ศึกษาละครพูดมาตั้งแต่พระชนมายุ 12 พรรษา โดยพระองค์เห็นว่าละครพูดมีความสำคัญและเป็นศิลปะการแสดงที่มีประโยชน์ให้ความสนุกสนานกับผู้ชมได้เป็นอย่างดี เมื่อพระองค์ทรงสำเร็จการศึกษาได้เสด็จกลับประเทศไทย แต่ก็ไม่ทิ้งเรื่องของการแต่งบทละครพูด และการเล่นละครพูดแต่อย่างใด (ปิ่น มาลากุล, 2521) พระองค์ยังทรงพระราชนิพนธ์ละครพูดไว้รวมทั้งสิ้น 74 เรื่อง ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง (จิราภรณ์ บุญจันทร์, 2559)

ละครพูดเป็นละครที่เปลี่ยนแปลงศิลปะการแสดงจากละครแบบเก่าโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ ไม่มีการรำร่ายรำดำเนินเรื่องด้วยการพูดของตัวละครแบบอย่างเดียวกับละครตะวันตก เน้นการแสดงให้สมจริง กริยา ท่าทางการแต่งกาย บทพูด ให้เป็นไปตามธรรมชาติ มีฉากประกอบตามท้องเรื่องและมีการเปลี่ยนฉาก (รื่นฤทัย อัจฉพันธ์, 2550) ด้านรูปแบบเครื่องแต่งกายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระองค์ได้ทรงออกแบบเครื่องแต่งกายในละครพูดของพระองค์เองด้วย จิราภรณ์ บุญจันทร์ (2559) อธิบายไว้ว่าเครื่องแต่งกายในละครพูดได้รับอิทธิพลจากเสื้อผ้าสไตล์ยุโรปทั้งสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี และนำเครื่องแต่งกายของไทยเข้ามาผสมผสานเข้าไว้ด้วยกันได้อย่างลงตัว เพื่อให้ละครพูดของพระองค์แตกต่างจากละครรูปแบบอื่นของประเทศไทย มีการตัดทอน การประยุกต์ขึ้นใหม่ให้มีลักษณะเลียนแบบเครื่องแต่งกายตะวันตกกับตัวละครสตรีอยู่อย่างสม่ำเสมอ

การเทียบช่วงยุคสมัยการแต่งกายของตะวันตกที่มีต่ออิทธิพลต่อรูปแบบเครื่องแต่งกายสตรีไทยในละครพูดสมัยรัชกาลที่ 6 จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าอิทธิพลการแต่งกายสตรีตะวันตกยุคสมัยวิคตอเรียน ยุคสมัยเอ็ดเวิร์ดเดียน ยุคสมัยทีนส์ ยุคสมัยอาร์ตเด็คโค ส่งผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนเครื่องแต่งกายทั้งในบริบทของสภาพสังคมและละครพูดในสมัยรัชกาลที่ 6 อย่างไร

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาอิทธิพลการแต่งกายสตรีตะวันตกที่มีต่อรูปแบบเครื่องแต่งกายสตรีไทยในละครพูดสมัยรัชกาลที่ 6

อิทธิพลการแต่งกายสตรีตะวันตกที่มีต่อรูปแบบเครื่องแต่งกายสตรีไทยในละครพูดสมัยรัชกาลที่ 6

จากการที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระองค์ได้ทรงเสด็จศึกษาต่อที่สหราชอาณาจักรนานถึง 9 ปี ในระหว่าง ปี พ.ศ.2436 -2447 โดยช่วงนั้นพระองค์ได้ให้ความสนใจในละครพูด และได้มีพระราชนิพนธ์บทละครพูด รวมถึงร่วมแสดงด้วย ซึ่งจากประสบการณ์นี้อาจเป็นช่วงที่พระองค์ได้รับระเบียบแบบแผนด้านการศึกษา การให้ขยายบทบาทและสิทธิสตรี ศิลปวัฒนธรรมยุโรป รวมถึงการแต่งกายสตรีตะวันตก (ลูพธ์ อุตมะ, 2559) ซึ่งจากผลการวิจัยของ อภิรักษ์ สารภี (2562) พบว่า การแต่งกายของสตรีในละครพูดสมัยรัชกาลที่ 6 ได้รับอิทธิพลการแต่งกายของสตรีตะวันตกมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1895-1925 จึงได้กล่าวได้ว่า ยุคสมัยการแต่งกายของสตรีตะวันตกที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบเครื่องแต่งกายสตรีในละครพูด มีดังนี้

1. ยุคสมัยวิคตอเรียน (Victorian) ตรงกับปี ค.ศ.1837-1901

ยุคนี้อยู่ในช่วงปี ค.ศ.1837-1901 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรีย บริบทสังคมในยุคนี้นับเป็นยุคที่ทั้งสตรีและบุรุษสนใจทางด้านการศึกษา เช่น เทเบิลเทนนิส โครเกตต์ ยิ่งง เป็นต้น ทำให้การเคลื่อนไหวของสุภาพสตรีต้องการความเป็นอิสระ ทะมัดทะแมง ดังนั้นเครื่องแต่งกายสตรีในยุคนี้นี้จึงต้องมีความกระชับและเข้ารูป นอกจากนี้สภาพอากาศที่มีความหนาวเย็นเสื้อผ้าจึงต้องมีความหนา โดยเนื้อผ้าจะใช้ผ้าไหมและกำมะหยี่ในการตัดเย็บ สีที่ใช้จะมีทั้งโทนอ่อนและโทนเข้ม การแต่งกายจะมีอุปกรณ์เสริม เช่น พวงกุญแจร่วม แล้วสวมทับด้วยผ้ากำมะหยี่อีกชั้นหนึ่ง ทำให้การแต่งกายสตรีนิยมมีรูปแบบเป็นทรงเสื้อเชิ้ตรัดรูป ตัวเสื้อ

เป็นลักษณะเสื้อกั๊ก คอปกแข็งตั้ง ลักษณะของแขนเสื้อจะแตกต่างกันออกไป เช่น รูปแบบทรงตรง แขนพอง เรียวยาว หรือทรงแขนจีบพองบนหัวไหล่ ทรงกระโปรงมีลักษณะโปรงบานออกจากลำตัว ความยาวถึงพื้นปิดไม่ให้เห็นเท้า เรียกว่า กระโปรงทรงระฆังมีระบายชายกระโปรง (ลูฟส์ อุตมะ, 2559)

ภาพที่ 1 การแต่งกายสตรียุคสมัยวิกตอเรียน
(Nattanam Waiyahong, 2563)

ยุคนี้มีอิทธิพลต่อรูปแบบเครื่องแต่งกายสตรีในละครพูดสมัยรัชกาลที่ 6 โดยมีการปรับขนาดเสื้อผ้าจากขนาดเล็กให้มีขนาดใหญ่เท่ากับสตรีผู้ชายไทย เพราะช่วงแรกของการทำละครพูดใช้ผู้ชายเป็นผู้แสดง ทรงผมเมื่อบุรุษต้องแต่งเป็นสตรีจะใส่วิกหยิกตัด ใช้สีขาว สีครีม คู่กับสีพาสเทล รวมถึงเครื่องประดับมีการประยุกต์ใช้ให้สมจริง เช่น สร้อยไข่มุก เครื่องเพชร ดอกไม้ประดับเสื้อผ้า เป็นต้น (สำนักงานส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ, 2547) ซึ่งการแต่งกายสตรีในรูปแบบดังกล่าวเห็นได้จากละครพูดเรื่อง (มิสฮันนิบอน) (miss honey bone) การแต่งกายของตัวละครในยุคนี้จะเป็นการแต่งเรียนแบบเสมือนจริงของสตรีตะวันตกทั้งหมด ทั้งวิธีการสวมใส่เสื้อผ้าแต่ละขั้นตอน การเลือกใช้สีที่เน้นสีขาวครีม รวมถึงทรงผมและเครื่องประดับ เพื่อสอดคล้องเข้ากับบริบทนั้น ๆ

ภาพที่ 2 เครื่องแต่งกายสตรีในละครพูดเรื่อง miss honey bone
(ปิ่น มาลากุล, 2521)

นอกจากนี้อิทธิพลการแต่งกายสตรียุควิกตอเรียนยังได้รับความนิยมของสตรีในราชสำนักสยาม และผู้มีฐานะในสมัยนั้น โดยมีการนำมาตัดทอน กล่าวคือท่อนบน เสื้อจะเป็นแบบการแต่งกายสตรีแบบยุคสมัย วิกตอเรียน ส่วนท่อนล่างจะแต่งแบบไทยดั้งเดิม ด้วยการนุ่งโจงกระเบนด้วยผ้าไหมสีพื้น

ภาพที่ 3 เครื่องแต่งกายสตรีในราชสำนักสยาม
(ราชพัสดราภรณ์, 2547)

2. ยุคสมัยเอ็ดเวิร์ดเตียน (Edwardian) ตรงกับปีค.ศ. 1901-1910

ยุคนี้อยู่ในระหว่างปี ค.ศ. 1901-1910 การแต่งกายของสตรีตะวันตกถูกปรับเปลี่ยนจากยุควิกตอเรียน สตรีจะนิยมสวมใส่โมโนโบซอม (Monobosom) เพื่อรัดร่างกายให้เป็นรูปตัวเอส (S) มีเอวคอด ทำให้สตรีระ ร่ากายมีลักษณะคล้ายนาฬิกาทราย เพื่อเป็นสิ่งที่แสดงถึงการแต่งกายที่ทันสมัย รวมถึงเป็นการสร้างมายาคติ ให้กับสตรีว่าการมีรูปร่างนาฬิกาทรายจะเป็นผู้มีสตรีระที่สวยงาม น่าประทับใจ รวมถึงผู้หญิงที่มีฐานะร่ำรวย จะนิยมสวมเสื้อคลุมลูกไม้ปกปิดร่างกาย และเพื่อให้เกิดความอบอุ่นจากสภาพอากาศที่หนาวเย็น

นอกจากนี้ ยุคนี้เริ่มเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 1 ส่งผลให้รูปแบบชายกระโปรงร่นสั้นจากยุควิกตอเรียนที่ ยาวลากพื้นขึ้นมาเป็นกรอมเท้า เพื่อทำให้การเดินทางสะดวกและคล่องตัวมากขึ้น ส่วนเครื่องประดับจะสวมใส่ หลายชิ้น (ลูพธ์ อุตมะ, 2559)

ภาพที่ 4 การสวมใส่โมโนโบซอม (Monobosom)
(Tara-Jay, 2555)

ภาพที่ 5 เครื่องแต่งกายยุคสมัยเอ็ดเวิร์ดเดียน
(Guiltgirl, 2555)

ยุคนี้เมื่อเทียบเคียงช่วงเวลาเป็นช่วงเวลาที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเสด็จนิวัตกลับสยาม ด้วยพระราชภารกิจมากมาย จากผลการวิจัยของ อภิรักษ์ สารภี (2562) พบว่า มีละครพูดเพียง 1 เรื่อง คือ ละครพูดเรื่องชิงนาง ที่นำการแต่งกายสตรีตะวันตกกลับมาใช้ในละครพูดของพระองค์อีกครั้ง เพราะเป็นการเปลี่ยนผ่านจากยุคสมัยวิคตอเรียนเข้าสู่ยุคสมัยเอ็ดเวิร์ดเดียนกระแสเสื้อผ้าตะวันตกกลับมา มีอิทธิพลอีกครั้งความทันสมัยมีมากขึ้น ความงามของเสื้อผ้าก็เช่นกัน พระองค์จึงนำการแต่งกายสตรีตะวันตกมาตัดทอน ปรับเปลี่ยน ให้มีความเป็นไทยผสมกับฝรั่งเพื่อให้ละครของพระองค์ดูน่าสนใจ พบในรูปการแต่งกายของตัวละครสตรีที่เป็นตัวเอกเสื้อผ้าจะถูกประยุกต์ให้มีความประณีต ภูมิฐาน การเลือกใช้ผ้าลูกไม้จะมีความพิถีพิถันมากยิ่งขึ้น ใช้สีขาวหรือสีงาช้างในการตัดเย็บ ส่วนตัวละครรองจะถูกจัดวางให้ใช้เสื้อผ้าที่ดูสบายตา เช่น เพื่อนนางเอก คนรับใช้ เป็นต้น มีการเย็บการสอยเครื่องประดับติดบนตัวเสื้อเพื่อให้เกิดความสวยงาม โดยจะเน้นสร้อยช่วงอกและเอว ลักษณะของแขนเสื้อเป็นแบบถ่วง กระโปรงยาว มีการใช้ผ้าลูกไม้ เครื่องประดับ

ภาพที่ 6 เครื่องแต่งกายตรีในละครพูดเรื่อง ชิงนาง
(รัชดา โชติพานิช และสุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2564)

นอกจากนี้การแต่งกายของสตรีตะวันตกในยุคนี้ยังมีอิทธิพลต่อการแต่งกายของสตรีในราชสำนักสยาม เห็นได้จากสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระองค์ได้นำเครื่องแต่งกายมา ผสมผสานกับเครื่องแต่งกายของไทยด้วย

ภาพที่ 7 สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในรัชกาลที่ 5 (ซัชพล ไชยพร, 2566)

3. ยุคสมัยทีนส์ตอนต้น(Teen) ตรงกับปี ค.ศ.1910-1915

ยุคสมัยนี้แบ่งได้ 2 ช่วง กล่าวคือ “ยุคทีนส์ตอนต้น” ในช่วงปี ค.ศ. 1910-1915 เป็นช่วงที่เกิดการ ปฏิวัติ ทางด้านแฟชั่นของสตรีตะวันตกจากสมัยวิกตอเรียนอย่างสิ้นเชิง สืบเนื่องจากบริบททางสังคม การเมือง และ วัฒนธรรมตะวันตกที่ให้สิทธิเสรีภาพ ความเท่าเทียม และยอมรับบทบาทของสตรีมากขึ้น ส่งผลให้เสื้อผ้าที่ รัดรูปแนบตัวถูกแทนที่ด้วยเสื้อลูกไม้สีงาช้าง แขนยาวพองตัว คอเสื้อทรงสูงถึงต้นคอ และกระโปรงแบนแนบ ตั้งทรงกระดิ่ง ยกเลิกการสวมใส่โครงเสริมกระโปรงแบบกรงนกที่ใส่ไว้ที่บั้นท้าย ที่เรียกว่า บัสเส็ตล์ (Bustle) การใส่คอร์เซ็ต (Corset) ได้รับความนิยมลดลง ซึ่งเปรียบเสมือนการปลดพันธนาการของสตรี มีการใช้บราเซีย เพื่อเสริมรูปร่างแทน ทรงผมยาวเกล้าแบบโป่ง สวมเครื่องประดับสร้อยมุกหลายสาย (ลูฟท์ อุดมะ, 2559)

ภาพที่ 8 การแต่งกายสตรีตะวันตกในยุคทีนส์ตอนต้น (Jimmy-arom, 2559)

ภาพที่ 9 การแต่งกายสตรีตะวันตกในยุคทึนส์ตอนต้น
(Jimmy-arom, 2559)

ทั้งนี้ ยุคทึนส์ตอนต้นได้มีอิทธิพลที่โดดเด่นต่อเจ้านายรุ่นเยาว์ในราชสำนักสยาม ด้วยการเริ่มไว้พระเกศยาวและเกล้าเป็นมวย การสวมใส่โจงกระเบนยังเป็นที่ยิยม มีการสวมเสื้อแบบคอกลม แหลม รวมทั้งปกกลมและปกเหลี่ยม แขนเสื้อเริ่มสูงถึงข้อศอก เอวเสื้อต่ำ และชายกระโปรงสูงขึ้นด้วย

ภาพที่ 10 การแต่งกายของสตรีไทยในยุคทึนส์ตอนต้น
(ลุพธ์ อุตมะ, 2559)

4. ยุคทีนส์ตอนปลาย ตรงกับปี ค.ศ. 1915-1920

ยุคทีนส์ตอนปลาย ค.ศ. 1915-1920 ลูพธ์ อุตมะ (2559) อธิบายว่า ยุคนี้สงครามโลกครั้งที่ 1 ได้ทวีความรุนแรงและขยายวงกว้างไปทั่วโลก ในฝั่งตะวันตกแฟชั่นถูกกดดันส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับรูปร่าง (Silhouette) และรูปร่าง (Shape) ของชุดแต่งกายสตรี รวมถึงเศรษฐกิจโลกที่ทรุดตัวลง การใช้ฝ้าน้อยลงเพื่อลดความฟุ่มเฟือย มีรูปแบบแพตเทิร์นที่ง่ายในการตัดเย็บเพื่อลดแรงงาน เพื่อให้แรงงานสามารถเจียดเวลาไปช่วยราชการสงคราม ลดการตัดเย็บ ทำให้การแต่งกายสตรียุคนี้เสื้อสตรีเริ่มปล่อยทิ้งชายตรงลงมาถึงสะโพก เพื่อช่วยให้การเคลื่อนไหวคล่องตัวมากขึ้น ไม่เน้นเอวคอด กระโปรงเริ่มสั้นถึงเหนือข้อเท้า

ภาพที่ 11 การแต่งกายสตรีตะวันตกในยุคทีนส์ตอนต้น
(Pinterest, ม.ป.ป.)

สำหรับในสยามประเทศในช่วงนี้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ประกาศให้สยามเข้าร่วมสงครามกับฝ่ายพันธมิตร จากผลการวิจัยของ อภิรักษ์ สารภี (2562) พบว่าเหตุการณ์บ้านเมืองต่าง ๆ ทำให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงเริ่มพระราชนิพนธ์บทละครพูดขึ้นใหม่หลายเรื่อง มีการเชิดชูเหล่าทหารนักรบของไทย พระองค์ได้นำการแสดงละครพูดเข้าถึงประชาชนคนดูให้เกิดความรักชาติ บ้านเมือง รักการเป็นทหาร อีกทั้งเครื่องแต่งกายตัวละครสตรีได้รับอิทธิพลทางแฟชั่นตะวันตกของยุคทีนส์เข้ามาผสมผสานในเครื่องแต่งกายในละครพูดด้วยพบได้จากภาพถ่ายละครพูดเรื่อง มหาตะมา

ภาพที่ 12 เครื่องแต่งกายตรีในละครพูดเรื่องชิงนาง
(สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ, 2563)

การแต่งกายของตัวละครในยุคนี้ถูกปรับเปลี่ยนตามการแสอทธิพลการแต่งกายสตรีตะวันตกโดยตัวเชื่อมโยงคือการแต่งกายของสตรีในราชสำนักสยามที่มีการแต่งเรียนแบบฝรั่งจากนั้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 จึงนำการแต่งกายในรูปแบบสตรีสยามมาปรับใช้กับการแต่งกายของตัวละครสตรีในละครพูดของพระองค์เพราะบทละครส่วนใหญ่พูดถึงเหตุการณ์บ้านเมือง

5. ยุคสมัยอาร์ต เอ็ดโค (Art Deco) ตรงกับปี ค.ศ.1920-1925

ยุคสมัยนี้อยู่ในช่วงปี ค.ศ.1920-1925 เป็นช่วงปลายรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในฝั่งตะวันตกเรียกยุคนี้ว่าเป็นยุคกังกวานศิลป์ ผู้คนฟังเพลงแจ๊สและนิยมจัดงานเต้นรำอยู่เสมอ จึงถือได้ว่ายุคนี้เป็นศิลปะของความหรูหรา มีประโยชน์ และสมัยใหม่ รวมถึงมีค้นพบสุสานตุตันคาเมนโดยนักโบราณคดีชาวอังกฤษ ซึ่งในหลุมพระศพมีการประดับประดาด้วยลูกปัดเพื่อให้เกิดความสวยงาม ทำให้การแต่งกายในยุคนี้มีสีสันสดใส เสื้อผ้าเป็นการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมตะวันออกกลาง เอเชีย และตะวันตก เข้าไว้ด้วยกัน ทำให้ลักษณะการแต่งกายยุคนี้ไม่รัดรูป ช่วงความยาวของเอวถูกเลื่อนไปอยู่ระหว่างสะโพกใหญ่ รูปแบบของแขนเสื้อมีการขยายตัวออกเพื่อให้เกิดความสบาย และในบางรูปแบบจะสั้นถึงหัวไหล่ ชายกระโปรงมีความยาวประมาณครึ่งน่อง เลือกใช้ผ้าที่สวมใส่สบาย เครื่องประดับจะประดับด้วยสร้อยมุก รวมถึงขนสัตว์ นิยมสวมหมวก ตัดผมบ๊อบประเป๋า รองเท้าหนัง ซึ่งเสื้อผ้าในยุคนี้เริ่มมีปักเข้ามาใช้เป็นส่วนประกอบ เพื่อให้เสื้อผ้าเกิดความสวยงาม (อภิรักษ์ สารภี, 2562)

ภาพที่ 13 การแต่งกายสตรีตะวันตกในยุคอาร์ต เอ็ดโค
(Philadelphia Museum of Art, ม.ป.ป.)

ภาพที่ 14 การแต่งกายสตรีตะวันตกในยุคอาร์ต เอ็ดโค
(Philadelphia Museum of Art, ม.ป.ป.)

จากการที่สยามมีนักเรียนทุนรุ่นแรก ๆ กลับมาจากต่างประเทศ จึงนำวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และ ประสบการณ์ส่วนตัวมาปรับใช้ในสยาม เป็นปัจจัยที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงลักษณะนิยมของสตรีชาวสยาม และมีอิทธิพลต่อรูปแบบเครื่องแต่งกายตัวละครสตรีในละครพูดให้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จึงอาจกล่าวได้ว่า ทั้งในยุคทีนส์ (Teen) และยุคอาร์ต เอ็ดโค (Art deco) เกิดกระแสนิยมแฟชั่นตะวันตก และได้กระจายตัวไปทั่วโลก (ลูฟร์ อดัม, 2559) จากผลการวิจัยของ อภิรักษ์ สารภี (2562) พบว่า รูปแบบเครื่องแต่งกายตัวละคร สตรีในละครพูดละครพูดเรื่องกลแตก เกิดการเพิ่มเติมและตัดทอนบางส่วนออก โดยเพิ่มเติมการใช้ลูกปัดสีปัก เข้าไปบนตัวเสื้อ เสื้อมีรูปแบบคอกกลมลึก ใช้ผ้าลูกไม้ที่มีความเบาสบายหรือผ้าลูกไม้สีฟองในการตัดเย็บ เปลี่ยนจากการนุ่งโจงมาสวมใส่ผ้าชิ้นทดแทนให้ดูทันสมัยมากยิ่งขึ้นเป็นการสร้างกระแสนิยมไปทั่วทุกหัวเมือง ของสยามเรียกว่าแฟชั่นการแต่งกาย ผ้านุ่งถูกจัดทำขึ้นโดยคนกลุ่มพื้นเมืองจัดถวายที่มาจากหัวเมืองเชียงใหม่ ได้แก่ ชื่นแม่แจ่ม ชื่นตำ จังหวัดน่าน ชื่นคำเคิบ เป็นต้น บางครั้งเป็นกลุ่มศูนย์ทอผ้าของราชสำนักจัดทำถวาย อีกเช่นกันและเปลี่ยนจากเสื้อหมูแฮมเป็นเสื้อตัวหลวมคลุมสะโพกแทน

ภาพที่ 15 การแต่งกายสตรีในละครพูดเรื่อง กลแตก
(สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ, 2563)

อิทธิพลการแต่งกายสตรีตะวันตกเป็นอิทธิพลที่แพร่กระจายตัวออกไปทั่วทุกมุมโลกหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าแฟชั่นเครื่องแต่งกายตะวันตก การแต่งกายสตรีตะวันตกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตามยุคสมัย โดยมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้การแต่งกายสตรีตะวันตกเกิดการเปลี่ยนแปลงได้แก่ สภาพภูมิอากาศ ความเป็นอยู่ของผู้คน การปฏิวัติอุตสาหกรรม แม้กระทั่งการเกิดสงครามโลก สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้การแต่งกายถูกตัดทอนปรับเปลี่ยนโดยผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้ตัดเย็บ หรือการเลือกใช้วัสดุ เช่นเนื้อผ้า ลูกบิด เป็นต้น ทำให้เมื่อได้ศึกษาการแต่งกายตามช่วงยุคสมัยเครื่องแต่งกายจะมีเอกลักษณ์และสวยงามดังนั้นอิทธิพลการแต่งกายสตรีตะวันตกจึงเป็นข้อมูลที่เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างการแต่งกายสตรีตะวันตกและการแต่งกายสตรีไทยในละครพูดเข้าไว้ด้วยกัน แต่งกายสตรีไทยในละครพูดรัชกาลที่ 6 สามารถแยกการแต่งกายตัวละครสตรีไทยออกเป็น 5 ช่วง ซึ่งจะอยู่ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 6 โดยมีระยะเวลารวมทั้งสิ้น 33 ปี นับจากเมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ทรงจัดแสดงละครพูดครั้งแรกที่ สหราชอาณาจักรจนถึงสวรรคตทำให้รัชสมัยของพระองค์พบการแต่งกายสุภาพสตรีไทยในละครพูดที่ได้รับอิทธิพลการแต่งกายสตรีตะวันตกในละครพูดที่แตกต่างกันออกไปตามช่วงเวลา

เมื่อนำภาพถ่ายการแสดงละครพูดจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติมาเรียบเรียงตามช่วงเวลาของการแสดงละครพูดในรัชกาลที่ 6 ซึ่งจัดให้ตรงกับยุคสมัยเครื่องแต่งกายตะวันตกในช่วงเวลาเดียวกัน ทำให้สังเกตเห็นถึงปรากฏการณ์เครื่องแต่งกายของตัวละครสตรีไทยในละครพูด ว่ามีการปรับเปลี่ยนอยู่หลายส่วน ปัจจัยที่ทำให้เครื่องแต่งกายถูกอิทธิพลเครื่องแต่งกายสตรีตะวันตกมาปรับใช้ อยู่ในเวลาที่พระองค์เริ่มทำการแสดงละครพูดเมื่อครั้งศึกษาต่อที่สหราชอาณาจักรในปี พ.ศ.2436 -2447 เครื่องแต่งกายตัวละครสตรีไทยในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 พบได้ว่าเครื่องแต่งกายตัวละครสตรีมีการแต่งกายที่เรียนแบบการแต่งกายแบบตะวันตกทั้งหมด การประยุกต์กายตัวละครสตรีในยุคนี้ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนผ่านระหว่างแฟชั่นเครื่องแต่งกายยุคสมัยวิกตอเรียเข้าสู่ยุคสมัยเอ็ดเวิร์ดเดียน อีกทั้งการแสดงครั้งแรกได้จัดแสดงขึ้นเมื่อครั้งพระองค์เสด็จศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ ทำให้การแต่งกายของตัวละครถูกจัดวางให้เป็นแนวชุดฝรั่งในยุคนั้น การประยุกต์ใช้เครื่องแต่งกายของตัวละครหญิงถูกแบ่งออกเป็น 2 ช่วง และ 2 รูปแบบ การแต่งกายทั้ง 2 รูปแบบนั้นก็แตกต่างกันออกไป เช่น ลักษณะทรงแขนเสื้อ รูปทรงของกระโปรง การเลือกใช้เนื้อผ้าในการตัดเย็บสีเสื้อผ้านจะใช้ลักษณะของสีโทนอ่อน เครื่องประดับไข่มุก รองเท้าหนัง ทรงผมตัดลอน เป็นต้น

ภายหลังเมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 สำเร็จจากการศึกษาและเสด็จกลับสยามประเทศ พระองค์ก็มีการจัดแสดงละครพูดอยู่เสมอ ทำให้เห็นการแต่งกายสตรีไทยในการแสดงละครพูด ที่อยู่ในช่วงที่ 3 ไปจนถึงช่วงที่ 4 ซึ่งช่วงที่ 4 จะตรงกับปี ค.ศ.1914-1919 ชาวตะวันตกเรียกยุคสมัยนี้ว่ายุคทินส์ โดยตัวละครสตรีไทยมีการแต่งกายเรียนแบบสตรีในราชสำนักในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งจะสวมใส่เสื้อแขนหมูแฮมแบบฝรั่งตัวหลวมนุ่งโจงกระเบน เครื่องประดับสวมใส่สร้อยไข่มุก รองเท้าหนัง ภายหลังการแต่งกายของตัวละครถูกประยุกต์ขึ้นใหม่อีกครั้งและถูกปรับเปลี่ยนโดยสาเหตุเกิดจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ทำให้ตัวละครสตรีไทยในปลายรัชสมัยรัชกาลที่ 6 คือยุคที่ 4 ถึงยุคที่ 5 การประยุกต์การแต่งกายถูกพัฒนาออกไปพบได้ว่าการแต่งกายตัวละครสตรีไทยเกิดกระแสนิยมแฟชั่นตะวันตกกลับมาอิทธิพลอีกครั้งและได้กระจายตัวไปทั่วโลก รวมถึงราชสำนักไทย การแต่งกายตัวละครสตรีจึงได้นำเสื้อผ้าแบบฝรั่งกลับมาประยุกต์ขึ้นใหม่ โดยการแต่งกายจะประยุกต์ให้เรียนแบบเครื่องแต่งกายตะวันตกที่เรียกว่ายุคสมัย (อาร์ต เอ็ดโค) Art Deco เครื่องแต่งกายของตัวละครสตรีถึงถูกเปลี่ยนจากการนุ่งโจงมาสวมใส่ผ้าชิ้นแทนและเปลี่ยนจากเสื้อหมูแฮมเป็นเสื้อตัวหลวมทั้งชายเสื้อคลุมสะโพกตามแบบอิทธิพลการแต่งกายสตรีตะวันตกในยุคสุดท้ายของละครพูดในรัชกาลที่ 6

สรุป

อิทธิพลการแต่งกายสตรีตะวันตกที่มีต่อรูปแบบเครื่องแต่งกายสตรีไทยในละครพูดสมัยรัชกาลที่ 6 ประกอบด้วย ยุคสมัยวิคตอเรียน มีการปรับขนาดเสื้อผ้าจากขนาดเล็กให้มีขนาดใหญ่เท่ากับสตรีระผู้ชายไทย ทรงผมใส่วิกหยิกตัด เสื้อผ้าใช้สีขาว สีครีม คู่กับสีพาสเทล เครื่องประดับประยุกต์ใช้ให้สมจริง ยุคสมัย เอ็ดเวิร์ดเตียน ชายกระโปรงร่นสั้นกรอมเท้า เครื่องประดับจะสวมใส่หลายชิ้น ตัวละครสตรีที่เป็นตัวเอกเสื้อผ้า มีความประณีต ภูมิฐาน การเลือกใช้ผ้าลูกไม้มีความพิถีพิถัน ใช้สีขาวหรือสีงาช้าง ตัวละครรองใช้เสื้อผ้าที่ ดูสบาย มีการเย็บการสอยเครื่องประดับติดบนตัวเสื้อ เน้นสตรีระช่วงอกและเอว ลักษณะแขนเสื้อแบบถ่าง กระโปรงยาว ใช้ผ้าลูกไม้ เครื่องประดับ ยุคทีนส์ และยุคอาร์ต เอ็ดโค รูปแบบเครื่องแต่งกายตัวละครสตรี เกิดการเพิ่มเติมและตัดทอนบางส่วนออก โดยเพิ่มเติมการใช้ลูกบิดสีปักเข้าไปบนตัวเสื้อ เสื้อมีรูปแบบคอกกลมลึก ใช้ผ้าลูกไม้ที่มีความเบาสบายหรือผ้าลูกไม้ซี่พองในการตัดเย็บ เปลี่ยนจากการนุ่งโจงมาสวมใส่ผ้าขึ้นแทน และ เปลี่ยนจากเสื้อหมวยเป็นเสื้อตัวหลวมคลุมสะโพก ซึ่งเห็นได้จากการแต่งกายของสตรีในละครพูดเรื่อง กลแตก อิทธิพลตะวันตกสตรี การแต่งกายสตรีไทยมาใส่ในละครรัชกาลที่ 6 อย่างไร มันหายไป

บรรณานุกรม

- จิราภรณ์ บุญจันทร์. (2559). ละครพูดตามรูปแบบพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว.
Veridian E-Journal, Silpakorn University, 9(2), 2376-2389.
- จารุพรรณ ทรัพย์ปรุง. (2543). *การออกแบบเครื่องแต่งกาย*. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ซัชพล ไชยพร. (4 กันยายน 2566). สืบปมข้อกล่าวหา..ใครนำ “ผักตบชวา” เข้ามาสู่เมืองไทย?. Silpa-Mag.
https://www.silpa-mag.com/history/article_1382
- ปิ่น มาลากุล. (2521). *หนังสืองานละครของพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พวงผกา คุโรวาท. (2540). *คู่มือประวัติเครื่องแต่งกาย ฉบับปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติม (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. สำนักพิมพ์รวมสาส์น.
- รัชดา โชติพานิช และสุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2564). ผู้ชายที่แสดงบทบาทผู้หญิงในละครของรัชกาลที่ 6.
วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 29(2), 293-319.
- รินฤทัย อัจฉพันธ์. (2550). *อิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศที่มีต่อวรรณกรรมไทย*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลูฟท์ อุตมะ. (2559). *ฉัฐรัชพัสดรรามณ์ ย้อนมองอารมณ์สตรีสยาม แลตามแฟชั่นโลก*. (ม.ป.พ)
- สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ. (2547). *ราชพัสดรรามณ์*. สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชซิ่ง.
- สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. (2563). *บทละครพูด เรื่องหัวใจนักรบ, ชิงนาง*.
<https://www.finearts.go.th/nat/view/17911-บทละครพูด-เรื่องหัวใจนักรบ--ชิงนาง>
- อภิรักษ์ สารภี. (2562). รูปแบบเครื่องแต่งกายละครพูดรัชกาลที่ 6. *วารสารศิลป์ปริทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 7(1), 73-80.*
- Guiltgirl. (11 พฤษภาคม 2555). *The Edwardian Silhouette*.
<https://guiltgirl.wordpress.com/2012/05/11/the-edwardian-silhouette/>
- Jimmy-arom. (9 ตุลาคม 2559). *ฉัฐรัช พัสดรรามณ์ เยี่ยมชมแฟชั่นสตรีสยามจากภาพถ่ายเก่า*. Blogging. <https://www.bloggang.com/viewblog.php?id=jimmy-arom&group=4>
- Nattanam Waiyahong. (13 กันยายน 2563). *ย้อนรอยประวัติศาสตร์แฟชั่น 5,000 ปีจากยุคอียิปต์จนถึงปัจจุบันแฟชั่นเปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง*. Vogue.
<https://vogue.co.th/fashion/inspirations/article/dressevo>
- Philadelphia Museum of Art. (ม.ป.ป.). *Woman's Afternoon Dress and Hat*.
<https://www.philamuseum.org/collection/object/223963?>
- Pinterest. (ม.ป.ป.). *Lady Duff- Gordon, 1910. She was a famous theatrical dresser who owned the House of Lucille in London*.
<https://www.pinterest.com/pin/23714335522581982/>
- Tara-Jay. (5 เมษายน 2555). *1900s*. Fashiontimeline.
<https://fashiontimeline-fashionista.blogspot.com/2012/05/1900-1910.html>